

**በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
የአንጻሳት ልማት ኢንስቲትዩት**

**የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ
አዲት ሪፖርት**

መጋቢት 2015 ዓ.ም

አዲስ አበባ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
የእንሰሳት ልማት ኢንስቲትዩት
የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ ኦዲት ሪፖርት

የእንሰሳት ልማት ኢንስቲትዩት የተመደበለትን የመደበኛ በጀት በፋይናንስ አዋጁ፣ ደንብ እና በተከታታይ በወጡ መመሪያዎች መሰረት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሰረት መያዙንና የመንግሥት ፅብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ ከዚህ ሪፖርት ጋር የተያያዙትን የ2014 በጀት ዓመት የሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን ኦዲት አድርገናል።

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የእንሰሳት ልማት ኢንስቲትዩት ሥራ አመራር ሲሆን፤ የሂሳብ ሪፖርቶችን ኦዲት በማድረግ ሙያዊ የኦዲት አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤት ኃላፊነት ነው።

ኦዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመሥሪያ ቤታችን በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የዓለም አቀፍ ኦዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግና የዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤትን የኦዲት ሥልት በመከተል ነው።

እነዚህን የኦዲት ደረጃዎች መከተል ኦዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ ማረጋገጫ (የኦዲት አስተያየት) ለመስጠት ያስችለናል።

ከዚህም በተጨማሪ ኦዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑን በናሙና ኦዲት ማከናወንን ይይዛል።

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ መዛባቶች የጸዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃ፤ አጥጋቢ ማረጋገጫና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውናል። አስተያየት ላይ ለመድረስ በሂሳብ ሪፖርቶች ላይ ያለውን የመረጃ አቀራረብ አጠቃላይ ብቃት ገምግመናል። ይሁን እንጂ በሪፖርቱ ላይ ከተመለከቱት የአሰራርም ይሁን የሂሳብ አያያዝ ድክመቶች በተጨማሪ ሌሎች ድክመቶች ወይም ስህተቶች ሊኖሩ የሚችሉ ከመሆኑም በላይ የሂሳብ ሪፖርቶችን ለማዘጋጀት የተዘረጉትን የውስጥ ቁጥጥርና ሌሎች ድክመቶችን ሙሉ በሙሉ ሊያሳይ አይችልም። ለአዲቱ ሥራ መሰረት የሆኑት ኢንስቲትዩቱ ያቀረባቸው የሂሳብ ሪፖርቶች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በኢንስቲትዩቱ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው።

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን ወስዶ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው።

የሚከተሉት በኢንስቲትዩቱ የተዘጋጁ የሂሳብ ሪፖርቶች፦

- ◆ የሂሳብ ማመዛዘኛ፤
- ◆ የገቢ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የመደበኛ ወጪ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፤

ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል።

ለአዲት አስተያየቱ መሰረት የሆኑት ጉዳዮች፤

የኢንስቲትዩቱ የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፤ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና የተሰበሰበው ገቢ፤ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፤ ደንብና መመሪያን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡-

1. በቀን 28/01/2014 ዓ/ም የወጪ ማስመስከሪያ ሰነድ ቁጥር 0009753 በሂሳብ መደብ 2221101 የዉሎ አበል ሲከፈል በወጪ የተመዘገበው ብር 215,050.00 ሲሆን በሰልጣኞች መክፈያ ቅፅ ላይ ተፈርሞ የተከፈለ ብር 211,520.00 በመሆኑ በልዩነት ብር 3,530.00 የተሰረዘና ትክክለኛ ፊርማ ሳይፈረምበት በብልጫ የተከፈለ መሆኑ፤
2. የቀድሞ የብሔራዊ እንሰሳት ዝርያ ማሻሻያ ኢንስቲትዩት በተለያዩ ሶስት የወጪ ማስመስከሪያ ቁጥር በዴቢት በድምሩ ብር 786,784.83 የያዙ የወጪ ማስረጃዎች እንዲሁም የእንሰሳት ልማት ኢንስቲትዩት በተለያዩ ሶስት የገቢ ሰነዶች ላይ በድምሩ ብር 23,491.50 የያዙ የገቢ ማስረጃዎች በጠቅላላው ብር 810,276.33 የያዙ ማስረጃዎች ለአዲት ያልቀረቡ መሆኑ፤
3. የእንሰሳት ልማት ኢንስቲትዩት በ2014 ዓ/ም መጋቢት ወር ላይ ከቀድሞ የኢትዮጵያ የሥጋና ወተት ኢንዱስትሪ ልማት እንስቲትዩት ጋር ሲዋሀድ በገቢ ሂሳብ መደብ 1111101 (የስራ ግብር) ሂሳብ በክሬዲት ብር 24,855.39 የመነሻ ሂሳብ ሳይኖር እንደመነሻ ሂሳብ ዞሮ ተመዝግቦ መገኘቱ፤

ታውቋል፡፡

ከላይ ከተራ ቁጥር 1 እስከ 3 ከተገለጸው በስተቀር የኢንስቲትዩቱ የሂሳብ ሪፖርቶች ሰኔ 30 ቀን 2014 ዓ.ም የተመለከተውን የፋይናንስ አቋም እና የበጀት ዓመቱን የሥራ እንቅስቃሴ በኢትዮጵያ መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ እንዲሁም የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት ትክክለኛውን ገጽታ ያሳያሉ፡፡

ምንም እንኳ ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም፤ ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፤ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል።

I. ትኩረት ሊሰጣቸው የሚገባቸው ጉዳዮች (Emphasis of Matters)

1.1 ለኢንስቲትዩት በየበጀት አርዕስቱ የተመደበው የተስተካከለ በጀት እና ሥራ ላይ የዋለው ከ10% (በመቶ) በላይ የሆነውን ንጽጽር ሲደረግ ብር 25,675,976.79 ሥራ ላይ ያልዋለ በጀት መሆኑ፤

1.2 ብር 125,717.80 የወጪ ሂሳቦች በተገቢው የሒሳብ መደብ ያልተመዘገቡ መሆናቸው፤

በኦዲቱ ወቅት ታውቋል።

II. የህጋዊነት ጉዳዮች (Compliance Matters)

2.1 የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር190/2002 ስለፌዴራል መንግስት የፋይናንስ አስተዳደር ክፍል 4.21.1 የመንግስት መ/ቤቶች ለሚያቀርቡት አገልግሎት አዲስ ተመን ወይም በነባር ዋጋ ላይ የሚደረግን ለውጥ በሚመለከት ያላቸውን የውሳኔ ሃሳብ በሚኒስትሩ በኩል ለሚኒስትሮች ም/ቤት አቅርበው ማጸደቅ እንደሚኖርባቸው የተገለጸ ቢሆንም ኢንስቲትዩቱ የመሸጫ ዋጋ ተመን ሳይተመንለት በቃለ-ጉባኤ ዋጋ በመተመነ የተለያዩ ምርቶችን በመሸጥ በጠቅላላው ብር 373,422.18 የተሰበሰበ ሲሆን ከ2010 ዓ/ም ጀምሮ የኦዲት አስተያየት የተሰጠ ቢሆንም እርምጃ እየተወሰደ ያለመሆኑ ፤

2.2 ኢንሰረትዩቱ ለህንፃ ስራ ተቋራጭ የሚፈጽመው ክፍያ በውሉ እና በህጉ መሰረት የሚፈጸም መሆኑ ሲጣራ የተሰራው ስራ የቅድመ ክፍያ ተመላሽ ሲደረግ በ37.5% ባለመሰላቱ ብር 1,025,642.03 የቅድመ ክፍያ ሂሳብ ተመላሽ ያልተደረገ ሲሆን በተጨማሪም

- ብር 20,491.86 የተጨማሪ እሴት ታክስና ያልተቀነሰ እና
- ብር 5,607.32 ከተከፋይ ሂሳብ ላይ የሚቀነስ ብር ያልተቀነሰ መሆኑ በአዲት ወቅት ታወቋል፡፡

2.3 በድምሩ ብር 164,507.69 ወቅቱን ጠብቆ ያልተሰበሰበ ውዝፍ ተሰብሳቢ ሂሳብ የሚታይ መሆኑ፤

2.4 በድምሩ ብር 11,651.80 ወቅቱን ጠብቆ ያልተከፈለ ውዝፍ ተከፋይ ሂሳብ የሚታይ መሆኑ፤

III. ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)

3.1 የንብረት አያያዝን በተመለከተ

መመሪያው በሚያዘው መሰረት የበጀት አመቱ የንብረት ቆጠራ መከናወኑ እንዲሁም እስቶክ ካርድ (ቢን ካርድ) ከሚያሳየው ከወጪ ቀሪ ጋር የተመዛዘነ መሆኑን ለቋሚ እቃ ሙሉ በሙሉ ቁጥር የተሰጠ መሆኑን በተጨማሪ አገልግሎት የማይሰጡ ንብረቶች በመቅቱ መወገዳቸውን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ ፡-

በቋሚ ዕቃ ግማጃ ቤት ውስጥ የተገኙ ዕቃዎች ፡-

- የውሃ ማሞቂያ ብዛት 2 ገቢ የሆነው 2008 ዓ/ም፤ ፋክስ ማሽን ብዛት 6 ገቢ የሆነው 2000 ዓ/ም፤ ባይንዲን ማሽን ብዛት 15 ገቢ የሆነው 2009 ዓ/ም፤ የማባገፍ ማሽን ብዛት 26 ገቢ የሆነው 2008 ዓ/ም፤ የማር ማጣሪያ ማሽን ብዛት 1 ገቢ የሆነው 2007 ዓ/ም፤ የእንጨት ሽልፍ ብዛት 4፤ የስብሰባ ጠረጴዛ 2 እና የኮት መስቀያ ብዛት 3 ገቢ የሆነው 2010 ዓ/ም በዕቃ ግማጃ ቤት ገቢ ሲሆን ነገር ግን እስካሁን ድረስ ያለምንም አገልግሎት ተቀምጠው መገኘታቸው፤

- የ2014 በጀት አመት በሰኔ 30 የአላቂ ዕቃዎች ቆጠራ ተደርጎ በእቃ ግምጃ ቤት ውስጥ ያሉ ንብረቶች በውስጥ አዲት ማማዛዘኛ መሰረት፡- 21 የተለያዩ መጠን ያላቸው የተሸከርካሪ ኅማዎች ዋጋቸው ብር 199,218.016 በጉድለት የተገኙ መሆናቸው፤
- የሳር መከሰከሻ ትራክተር በቀን 24/10/ 2014 ዓ/ም በጀት አመት የተገዛ ብር 1,282,173.00 የሚያወጣ ስቶር ውስጥ ባለመቀመጡ ለዝናብ እና ለፀሃይ የተጋለጠ መሆኑ፤
- የመኖ ማቀነባበሪያ ማሽን/ሚክሰር/ በቀን 1/12/2011 ዓ/ም በከፍተኛ ዋጋ ያለው ማለትም በዶላር 84,487.00 የሚያወጣ በሞዴል ቁጥር 076005 የገባ ያለምንም አገልግሎት ከ3 አመት በላይ የቆመ መሆኑ ፤
- አገልግሎት መስጠት የማይችሉ ንብረት የእንጨት ወንበሮች ብዛት 5፤ አሰር ኮምፕዩተር ብዛት 1፤ ካኖን ፋክስ ብዛት 1፤ ካኖን ፎቶኮፒ ብዛት 1፤ ፕሪንተር ብዛት 2፤ ጌድ ፕሮጀክተር ብዛት 1፤ አሮጌ የኤሌክትሪክ ቦርድ ብዛት 2፤ ኮምፕዩተር ዴል ብዛት 4፤ አሮጌ ተሸከርካሪ ወንበር ብዛት 6፤ የብረት ወንበር ብዛት 2፤ ፋይል ካቢኔት ብዛት 2፤ አነስተኛ ጠረጴዛ ብዛት 2፤ የኮምፕዩተር ጠረጴዛ ብዛት 1፤ ትንሽ የውሀ ሞተር ብዛት 1፤ የመስኖ ውሀ መሳቢያ ሞተር ብዛት 2፤ በኤሌክትሪክ የሚሰራ አሮጌ መደመሪያዎች ብዛት 4፤ ዩፒኤስ ብዛት 2፤ አሮጌ ቦርሳ ብዛት 4፤ የቦንዳ ማሰሪያ ሽቦ ብዛት 10፤ መወገድ ሲገባቸው አለአግባብ በንብረት ክፍል እና በቅርንጫፉ ግቢ ውስጥ ተከማችተዉ መገኘታቸዉ፤
- ኢንስቲትዩቱ ሲዋሀድ
 - በውስጥ አዲት አዲት ሳይደረግ ከእንስሳት ልማት ኢንስቲትዩት እና ከቢሾፍቱ እንስሳት ማዕከል የተወከሉ ኮሚቴዎች ጋር በመሆን የቋሚ ሂሳቦች ርክክብ የተደረገ መሆኑ፤
 - ንብረትን በሚመለከት ምንም አይነት የርክክብ ሂደት ያልተደረገ መሆኑ በአዲት ወቅት ታዉቋል፡፡
- (አንድ) ትራክተር ፎቶን እና 1 (አንድ) ትራክተር ሊቢያ ማሲ ፈርጉስ ተሸከርካሪዎች የባለቤትነት መታወቂያ ደብተር የሌላቸው መሆኑ፤

- ኮድ 4-14480 ኢት ቶዮታ ላንድ ክሮዘር በባለቤትነት መታወቂያ ደብተር እና በመኪናው አካል ላይ የሻንሲ ቁጥር ልዩነት ያለው መሆኑ፤ በአዲት ወቅት ለማወቅ ተችሏል፡፡

3.2 ባለፉት በጀት ዓመታት የአዲት ግኝቶች ላይ በተሰጠው የአዲት አስተያየት መሰረት እርምጃ ያልተወሰደባቸው፡-

በ2011 በጀት ዓመት አዲት

- 1.1. ከኢንስቲትዩቱ ከስራ ለለቀቁ አንድ ሰራተኛ ያልሰሩበት ደመወዝ ብር 3,474.38 ክፍያ ተፈጽሞ የተገኘ መሆኑ፤

**የፌዴራል ዋናው አዲተር መሥሪያ ቤት
መጋቢት 2015 ዓ.ም**